

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Psykisk udviklingshæmning er et begreb, som dækker over en række forskellige tilstande med forskellige årsager og symptomer. Fælles for disse er, at udviklingshæmningen ofte visr sig tidligt (gerne i det 1. leveår), og at indlæringsevnen og evnen til at klare sig i samfundet er mere eller mindre svækket. Men det er vigtigt at slå fast, at der er store forskelle blandt de psykisk udviklingshæmmede. Nuancer og forskelligheder findes hos dem som hos befolkningen i øvrigt.

Udviklingen hos den psykisk udviklingshæmmede går langsommere, står længere på det samme trin og standser på et lavere niveau end udviklingen hos andre. Det betyder dog ikke, at udviklingen standser helt. Den psykisk udviklingshæmmede får stadig nye erfaringer, men det er vanskeligere for ham eller hende at integrere dem. Den psykisk udviklingshæmmede har altså et forstandshandicap, som indebærer, at det er vanskeligt at gennemføre visse tankeprocesser og forstå information i form af symboler. I praksis viser det sig f.eks. ved, at den psykisk udviklingshæmmede har svært ved at skelne vigtige detaljer, har svært ved at være opmærksom og koncentrere sig, ikke kan klare at holde mange indtryk i den korte hukommelse på én gang, har svært ved at ordne mange indtryk i tankerne og omstrukturere dem og har vanskeligt ved at anvende sproget og med at kunne lære noget nyt og lære i det hele taget.

På mange områder har samfundet i de senere år søgt at integrere de mennesker, der er psykisk udviklingshæmmede. Man skaber muligheder for, at de kan bo uden for de store institutioner, man opretter beskyttede værksteder, og man tilbyder dem den undervisning, som de kan klare. Men på ét område: det kulturelle, kniber det gevaldigt, og netop på det område havde de mulighed for at få oplevelser, viden og erfaringer, som kunne hjælpe dem til en bedre orientering i tilværelsen.

Det er underligt, at det er sådan, for de mennesker, der arbejder med de psykisk udviklingshæmmede,

ved, at rytmer, vers, farver osv. gør et stort indtryk på og bevæger de psykisk udviklingshæmmede. I sommeren 1987 har vi i en tv-udsendelse oplevet, hvordan psykisk udviklingshæmmede, som ikke kan tale, har kunnet udtrykke sig skriftligt om deres følelser, deres ønsker og deres behov. Om ikke andet må da den meget fine udsendelse have vist, at de psykisk udviklingshæmmede har langt flere evner og muligheder, end vi hidtil har troet.

Også på bogområdet er det galt. Der findes meget få bøger, som specielt retter sig mod de psykisk udviklingshæmmede. Der findes så godt som ingen professionelle forfattere, som skriver for psykisk udviklingshæmmede, og der er næsten ingen forlag, der tør binde an med udgivelser af sådanne bøger. Bibliotekerne mangler generel viden til at formidle bøger til psykisk udviklingshæmmede, ligesom der i øvrigt på hele området mangler viden og erfaringer og naturligvis også økonomi. I de sidste par år er der gennem arbejdsgruppen for børn og kultur under Kultur- og Kommunikationsministeriet stillet nogle få midler til rådighed for produktion af et par bøger. Selv om dette er fortjenstfuldt, må det fastslås, at problemerne er så store, at de ikke kan løses med ganske små bevillinger i et ganske kort tidsrum.

I Sverige bevilger Kulturrådet 1-2 mio. kr. årligt til støtte af produktion af bøger af denne art. Det betyder, at der årligt udkommer ca. 25 bøger for psykisk udviklingshæmmede i Sverige. Her i landet findes der i alt 30 bøger af vidt forskelligt indhold og relevans. Af disse bøger retter de fleste sig til børn og unge, mens de psykisk udviklingshæmmede voksne så godt som ingen kvalificerede tilbud har på læse- og billedområdet.

Det er vigtigt, at de bøger, der produceres inden for denne bevilling, først og fremmest søger at leve op til de krav, som må stilles til bøger for psykisk udviklingshæmmede. Men dermed er ikke sagt, at bøgerne ikke kan være af interesse for en lang række andre læsehandicappede og for børn og unge, som er interesseret i at lære noget om, hvordan psykisk udviklingshæmmede oplever tilværelsen, hvilke mulighe-